



Tristan a Isolda podle Popelky a SOČRu s trumfy světové pěvecké scény



čtvrtek, 28. březen 2024 10:07

Rafael Brom

Facebook Twitter

„Ricarda Merbeth nasadila od počátku silně exponovanou polohu otevřeného, kovově podbarveného sopránu s velmi širokým vibratem.“

„Magnus Piontek, jako král Marke, vládl podiu basem výtečné kvality.“

„Ester Pavlů zpívala s nádherně zřetelnou výslovností.“



V pondělí 25. března pokračoval ve Dvořákově síni Rudolfiny projekt dirigenta Petra Popelky a Symfonického orchestru Českého rozhlasu druhým dějstvím dramatu Richarda Wagnera *Tristan a Isolda*. Celé dílo je rozloženo do tří let, první dějství provedl orchestr 3. dubna roku 2023. V titulních rolích letos vystoupili tenorista Bryan Register a sopranistka Ricarda Merbeth a abonentní publikum nešetřilo ovacemi. Koncert byl vysílán přímým přenosem na rozhlasové stanici Vltava.

Opera o třech jednáních *Tristan a Isolda* by se měla uvádět jako drama, jak to činil sám **Richard Wagner**. Začal ji psát z náhlého popudu, připraven vnitřně filozofií Arthura Schopenhauera a zasažen vzplanutím milostného citu k Mathildě Wesendonckové, jejíž manžel z obdivu ke skladateli poskytl mu azyl ve své vile v Curychu. Wagner, účastník květnové revoluce 1849, musel opustit Drážďany, kde byl na něho vydán zatykač a vrátit se mohl až po amnestii v roce 1860, definitivně o dva roky později. V přípravě k opeře *Tristan*, kvůli níž přerušil práci na *Prstenu Nibelungově*, zhudebnil pět Mathildiných básní, tedy *Wesendonck Lieder*, z nichž dvě jsou uvedeny jako *Studie k Tristanovi – Im Treibhaus* má téma, které se později stalo předehrou ke třetímu jednání a *Träume* uvádí motiv, který tvoří milostný duet ve druhém dějství Tristana. Libreto k opeře našlo předobraz ve středověkém francouzském rytířském eposu *Tristan a Iseult* od **Gottfrieda von Strassburg** z 12. století, který vycházel z keltské pověsti. Wagner si text, jako obvykle, napsal sám. Dokončil ho 18. září 1857 a je příznačné, že jednoho dne poté přečetl Wagner hotovou báseň *Tristan* publiku, ve kterém byly současně jeho žena Minna, jeho současná múza Mathilda, o které blouznil jako o nejčistší lásce, ale nenaplněné, a budoucí milenka a druhá manželka Cosima von Bülow, dcera **Franze Liszta**. Slavnostní premiéra *Tristana a Isoldy* se konala 1865 v Mnichově v Královském dvorním a Národním divadle, za přítomnosti krále Ludvíka II. V seznamu autorových skladeb dostal *Tristan* číslo *WWV 90*. Wagnerův revoluční akt, či drama, pokročil do budoucnosti a jak reprezentuje jeho symbol, tristanovský akord, uvolňuje tonalitu a opouští klasickou harmonii. Tím ovlivní západoevropskou artifiční hudbu včetně Richarda Strausse, Mahlera a dalších komponistů.



Druhé jednání opery *Tristana a Isoldy* uvádí noční milostnou schůzku. Isoldina služebná Brangäne ví o chystané zradě a varuje svou paní. Ta však nedbá, a tak zrada dojde naplnění. Schůzku překazí přítel Tristana Melot, který přivádí zrazeného krále. V dramatickém závěru Tristan odmítá sdělit králi důvody milostného příběhu a svůj zpěv uzavírá slovy k Isoldě o svém příteli: „*Jsa žárliv, mne zradil můj přítel teď králi, jež já zradil!*“ Pak klesne zraněn Melotem.

Tak jako v **loňském roce** i letos využilo provedení emporu Dvořákovy síně, odkud zpívaly své party všechny postavy. Mezzosopranistka **Ester Pavlů** v roli služebné Brangäne se pak v zajímavém režijním záměru připomenutí scénického výstupu na cimbuří objevila na úpatí jeviště na pravé straně balkonu, později na střední balkonu nejspíše v první řadě vlevo.

V úvodu druhého jednání jsou na scéně Isolda, kterou ztvárnila německá pěvkyně **Ricarda Merbeth** a Brangäne, pak přichází Tristan, kterého zpíval americký tenor **Bryan Register** a ti dva prakticky naplnili převážnou část koncertu.



Merbeth nasadila od počátku silně exponovanou polohu otevřeného, kovově podbarveného sopránu s velmi širokým vibratem. Samozřejmě jak vyžadoval děj opery pro imanentní, tajnou milostnou schůzku, v níž se valí milostné vlny a aktéři slyší jen sebe. Wagner vystavil oba pěvce do náročného prostředí, které je velmi často plné orchestrálního hlaholu. Pěvci se tak na empoře dostávali mnohde do agónu s instrumentálním plénem, což se ovšem díky přítomné přenosové technice v rozhlasovém vysílání neprojevovalo. Bryan Register se velmi dobře pojil s partnerkou do žádoucího harmonizujícího dueta a výrazově se nesl na stejné vlně v nasazení a mocnosti hlasu. Ve třicáté minutě potichl mohutný příval orchestrální hudby a jeho dosud vznícený až heroicky exaltovaný tenor vynikl v poloze milostně lyrické charakteristiky. Jeho hlas získal na vroucnosti a zaujal příjemným témbrem. Vyzývání lásky uťal mžikový výstup Tristanova sluhy Kurnewala se slovy *Rette dich, Tristan!* v provedení člena SOČRu **Michaela Dvořáka** a poslední minuty první hodiny patřily vstupu **Gihoona Kima**, jehož vyhlášený sametový baryton neměl šanci potěšit publikum. Jeho krátký provokativní výstup z rodu žárlivého Jaga z Otella byl rovněž náležitě vyzývavý a jeho zlobný výstup doprovázený basklarinetem naplnil jednání dramatickou pasáží. Basista **Magnus Piontek** jako král Marke vládl podiu basem výtečné kvality. V dolních polohách vedl vladařsky nevzrušivý pevně usazený a sytý bas, který neztrácel ve výškách výrazovou jistotu, zřetelnost a sílu. Pěkný výkon jsme slyšeli v představitelce Isoldiny služebné Brangäne. Ester Pavlů zpívala nosně a s nádherně zřetelnou výslovností textu. Její přitažlivý sonorní mezzosoprán s krásným, plně barevným tónem a vzrušivou chvějivostí patřil k vrcholům představení, třebaže role Brangäne nebyla v osmasedmdesátiminutovém druhém jednání příliš dotovaná. V sousedství silové hlasové tvorby snad všech ostatních pěvců, kromě basu Magnuse Pionteka jako krále Markeho, tvořila Pavlů svůj zpěv podmanivého témbrem s dojmem samozřejmě, nenucené lehkosti v plynulém běhu a v dynamickém souladu s orchestrem.



Symfonický orchestr Českého rozhlasu a jeho dirigent **Petr Popelka** ve svém vyzývavém dramaturgickém aktu obstáli před tváří veřejnosti rozhodně se ctí. Projekt bude završen provedením třetího jednání opery *Tristan a Isolda* v roce 160. výročí její premiéry, nepochybně opět s jinými, samozřejmě dobrými pěveckými silami.











Foto: SOČR / Vojtěch Brtnický

Sdílejte na: [Facebook](#) [Twitter](#)

Zveřejněno v: [ReflexePlus](#)

Témata: richard wagner SOCR petr popelka ester pavlu bryan register Ricarda Merbeth Gihoon Kim Magnus Piontek



Rafael Brom

Hudební publicista

Dlouholetý hudební redaktor stanice Český rozhlas Vltava, kde působil od počátku osmdesátých let přes třicet let. Byl od začátku i u vysílání stanice Český rozhlas D dur, kde dodnes přispívá k tvorbě programu. Dále publikoval v Týdeníku Rozhlas a v hudebních časopisech. Absolvoval hudební vědu na Karlově univerzitě v Praze s vidinou práce v oblasti organologie, rozhlasová praxe ale převážila nad badatelskými úmysly. Je mu blízká historie a stavba smyčcových hudebních nástrojů, vedle obligátního seznámení s hrou na klavír v rámci studií získal základy hry na violoncello a trubku. Otec hrával na pozoun a obeznámení s žesťovými nástroji mu vyneslo možnost strávit vojenskou službu jako hráč na lesní roh ve vojenském dechovém orchestru. Od poloviny devadesátých let se díky nabídkám mezinárodní rozhlasové výměny častěji setkával s hudbou vídeňské valčíkové rodiny Straussů, což vedlo roku 1999, jubilejním roce stého výročí úmrtí Johanna Strausse syna, k přímému kontaktu s vídeňskou straussovskou společností, archivem knihovny města Vídně a potomky rodiny. Léta připravoval rozhlasové pořady i články s touto tematikou. Deset let moderoval přímé přenosy Novoročních koncertů Vídeňských filharmoniků a moderoval i přenosy koncertů Rozhlasových symfoniků. Ze sportovních aktivit mu zůstala obliba sledování přenosů kolektivních sportů, tenisu a lehké atletiky. Příležitostně se vrací do přírody, má rád psy a obdivuje koně. Spolupráci s hudebním portálem KlasikaPlus.cz považuje za přirozené a přátelské pokračování své profese.

Příspěvky od Rafael Brom

- Bravo Händelovu Mesiáši
- Ich wandre durch Theresienstadt
- Taťána Klánská: Chci děti obklopit něčím hezčím
- Wagner redivivus
- Dámský gambit SOČRu. Vöröšová, Chausheva a Alena Hron

Více z této rubriky

- České melodramy současnosti na Smetanovských dnech zaujaly
- Dvořákovo Stabat Mater v Pardubicích jako důkaz hudební síly města a regionu
- Trio Incendio v proměnách české hudby
- Smetanovské dny přivítaly Ballot Quintet. Se Smetanou se soubor minul
- Pocta Petru Ebenovi se Scholou Gregoriana. Hudba čistá a vroucí

© 2024 KlasikaPlus.cz | ISSN 2571-4171